

บทที่ 2
ระเบียบวิธีวิจัย

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้จากโครงการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือก
ใช้การทำหมันของคู่สมรสในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการเก็บข้อมูลโดยสถาบัน
ประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เก็บข้อมูลเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530 ได้กลุ่ม
ตัวอย่างทั้งสิ้น 522 ราย และโครงการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้การทำหมันของคู่สมรส
ในเขตชนบทภาคใต้ เก็บข้อมูลโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่าง
เดือนมกราคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 563 ราย

วิธีการสุ่มตัวอย่างมีหลักเกณฑ์และขั้นตอนดังต่อไปนี้
กลุ่มตัวอย่างในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1

กำหนดให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเขตสำหรับการวิจัย ต่อจากนั้นเลือกจังหวัด
4 จังหวัด จากจังหวัดทั้งหมด 17 จังหวัด โดยเลือกจังหวัดที่มีอัตราการทำหมันจากวิธีคุมกำเนิด
ที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน ตำแหน่งที่ 1 (ต่ำสุด) 33, 67 และ 100 (สูงสุด) อัตราการทำหมันนี้
สามารถคำนวณได้จากสถิติจำนวนคู่สมรสที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิด จากสถานบริการของโครงการ
วางแผนครอบครัวแห่งชาติ ซึ่งเป็นรายงานประจำเดือน โดยจำแนกเป็นรายภาค จังหวัด อำเภอ
สถิติที่เลือกใช้ในการศึกษาคือ สถิติของเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2529 ซึ่งเป็นสถิติล่าสุดที่มีก่อนการ
ทำวิจัยในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530 ดังที่ปรากฏต่อไปนี้

จังหวัด	อัตราการใช้ การคุมกำเนิด	อัตราการทำหมัน	ตำแหน่งที่
1. มหาสารคาม	58.2	66.8	100 (สูงสุด)
2. กาฬสินธุ์	69.3	64.9	
3. ขอนแก่น	73.6	61.5	
4. ร้อยเอ็ด	66.8	61.2	
5. ยโสธร	68.2	58.4	
6. อุตรธานี	57.2	56.4	67
7. มุกดาหาร	62.7	53.2	
8. อุบลราชธานี	54.4	52.6	
9. หนองคาย	57.4	52.0	
10. นครราชสีมา	52.1	50.7	
11. ศรีสะเกษ	49.9	49.2	
12. นครพนม	58.8	46.0	
13. บุรีรัมย์	58.6	44.7	33
14. สุรินทร์	43.3	42.8	
15. ชัยภูมิ	55.2	40.5	
16. สกลนคร	54.7	37.1	
17. เลย	65.5	34.9	1 (ต่ำสุด)

ขั้นตอนที่ 2

จากแต่ละจังหวัดที่เลือกได้ เลือกมา 2 อำเภอ โดยเลือกอำเภอที่มีอัตราการทำหมันสูงสุด และอำเภอที่มีอัตราการทำหมันต่ำสุด โดยอาศัยสถิติของเดือนสิงหาคม พ.ศ.2529 เป็นเกณฑ์ ซึ่งปรากฏว่า ได้อำเภอที่ตกเป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

จังหวัด	อำเภอที่มีอัตราการทำหมันสูงสุด	อำเภอที่มีอัตราการทำหมันต่ำสุด
1. มหาสารคาม	วาปีปทุม	พยัคฆภูมิพิสัย
2. อุดรธานี	โนนสะอาด	สุวรรณคูหา
3. บุรีรัมย์	นาโพธิ์	ละหารทราย
4. เลย	เมือง	นาแห้ว

ขั้นตอนที่ 3

จากแต่ละอำเภอที่เลือกได้ในขั้นตอนที่ 2 ได้เลือกตำบล 2 ตำบล โดยเลือกตำบลที่มีอัตราการทำหมันสูงสุด และตำบลที่มีอัตราการทำหมันต่ำสุด โดยการไปใช้ข้อมูลจากแบบฟอร์มการกรอกข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการจัดวางแผนสาธารณสุข ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ซึ่งรวบรวมข้อมูลประชากร ข้อมูลทะเบียนราษฎร ข้อมูลอาสาสมัคร ข้อมูลกองทุนยาและข้อมูลด้านการวางแผนครอบครัว ซึ่งจำแนกการใช้การวางแผนครอบครัวตามวิธีที่ใช้ และยังสามารถปรึกษาหารือกับสาธารณสุขอำเภอ ในกรณีที่มีข้อมูลต่างๆ ไม่สมบูรณ์ จากนั้นได้เลือกหมู่บ้าน 1 หมู่บ้าน ตามลักษณะของตำบลหรือตำบลที่มีอัตราการทำหมันสูงสุด ได้เลือกหมู่บ้านที่มีการทำหมันสูงสุดของตำบลนั้น ตำบลที่มีอัตราการทำหมันต่ำสุด ได้เลือกหมู่บ้านที่มีอัตราการทำหมันต่ำสุดของตำบลนั้น เป็นตัวอย่าง ตำบลและหมู่บ้านที่ตก เป็นตัวอย่างมีดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
1. มหาสารคาม	วาปีปทุม	ขามป้อม	หนองแวง
		โพธิ์ชัย	โพธิ์ชัย
	พยัคภูมิพิสัย	เมืองเตา	เมืองเตา
2. อุตรดิตถ์	โนนสะอาด	แวงดง	บุงช้าง
		โนนสะอาด	โนนสะอาด
	บุงแก้ว	กระเบื้อง	
	สุวรรณคูหา	สุวรรณคูหา	กุดผึ้ง
	นาดี	โนนสำราญ	
3. บุรีรัมย์	นาโพธิ์	นาโพธิ์	นาโพธิ์
		ศรีสว่าง	หนองว่า
	ละหารทราย	สำโรงใหญ่	หนองกี้
4. เลย	เมือง	ตาจ	หัวสนาม
		ชัยพฤกษ์	ก้างปลาใต้
	นาแห้ว	นาอ้อ	ท่ามะนาว
		นาแห้ว	นาแห้วใหม่
		นาพิง	นาจาน

ขั้นตอนที่ 4

ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย คือการเลือกสตรีในวัยเจริญพันธุ์ที่กำลังอยู่กับสามี ได้จากรายชื่อที่รวบรวมไว้แล้วโดยเจ้าหน้าที่ของสถานีอนามัยตำบล โดยได้กำหนดให้เลือกตัวสตรีจาก 40 คริวเรือนจากแต่ละหมู่บ้าน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Systematic Sampling ได้คริวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง 522 คริวเรือน ทั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์ได้ทั้งสตรีและสามีจำนวน 259 คู่ สัมภาษณ์ได้เฉพาะสตรี 240 คน เพราะฉะนั้นจึงสามารถสัมภาษณ์สตรีที่อยู่ในข่ายได้ 499 คน เป็นการสัมภาษณ์ได้เฉพาะสามีจำนวน 23 คน

จากการวิเคราะห์พบว่า มีคู่สมรส 377 คู่ หรือร้อยละ 72.3 กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดอยู่ และในบรรดาผู้ที่คุมกำเนิดอยู่นี้ ร้อยละ 51.3 เลือกใช้การทำหมัน และในบรรดาผู้ที่ทำหมัน

ร้อยละ 81.2 เป็นการทำหมันหญิง อีกร้อยละ 18.9 เป็นการทำหมันชาย สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้สตรีที่อยู่ในข่ายจำนวน 499 คน เป็นตัวอย่างในการศึกษาของเขตชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มตัวอย่างใน เขตชนบทภาคใต้

ขั้นตอนที่ 1

กำหนดให้ เขตชนบทภาคใต้ เป็นเขตสำหรับการวิจัย ต่อจากนั้นเลือกจังหวัด 4 จังหวัด จากจังหวัด 10 จังหวัด โดยตัด 4 จังหวัดภาคใต้ออก เลือกจังหวัดที่มีอัตราการทำหมันจากวิธีคุมกำเนิดที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบันได้จังหวัดที่มีอัตราการทำหมันสูงสุด และจังหวัดที่มีอัตราการทำหมันต่ำสุด อัตราการทำหมันนี้สามารถคำนวณได้จากสถิติจำนวนคู่สมรส ที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดจากสถานบริการของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ ซึ่งเป็นรายงานประจำเดือน โดยจำแนกเป็นรายภาค จังหวัด อาเภอ สถิติที่เลือกใช้ในการศึกษา คือ สถิติของเดือนสิงหาคม พ.ศ.2530 ซึ่งเป็นสถิติล่าสุดที่มีก่อนการทำวิจัยในเดือนมกราคม พ.ศ.2531 ดังที่ปรากฏดังต่อไปนี้

จังหวัด	อัตราการใช้ การคุมกำเนิด	อัตราการทำหมัน	ตำแหน่งที่
1. สงขลา	46.7	57.0	100 (สูงสุด)
2. ภูเก็ต	66.7	56.5	
3. ระนอง	65.0	52.9	
4. พัทลุง	50.3	52.1	
5. นครศรีธรรมราช	54.3	51.8	
6. ตรัง	48.2	49.1	67
7. ชุมพร	72.0	48.9	
8. สุราษฎร์ธานี	58.5	44.7	33
9. พังงา	64.3	43.6	
10. กระบี่	47.9	33.9	1 (ต่ำสุด)

ขั้นตอนที่ 2

จากจังหวัดที่เลือกเป็นตัวอย่าง คือ สงขลา ตรัง สุราษฎร์ธานี และกระบี่ ได้เลือก 2 อำเภอในแต่ละจังหวัด โดยเลือกอำเภอที่มีอัตราการทำหมันสูงสุดและอำเภอที่มีอัตราการทำหมันต่ำสุด ปรากฏว่าได้อำเภอที่ตกเป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

จังหวัด	อำเภอที่มีอัตราการทำหมันสูงสุด	อำเภอที่มีอัตราการทำหมันต่ำสุด
1. สงขลา	นาหม่อม (76.8)	สะเดา (42.9)
2. ตรัง	วังวิเศษ (58.5)	ปะเหลียน (34.5)
3. สุราษฎร์ธานี	เมือง (60.3)	ชัยบุรี (11.9)
4. กระบี่	อ่าวลึก (40.4)	คลองท่อม (24.6)

ขั้นตอนที่ 3

จากแต่ละอำเภอที่ตกเป็นตัวอย่าง ได้เลือก 2 ตำบล โดยเลือกตำบลที่มีอัตราการทำหมันสูงสุด และตำบลที่มีอัตราการทำหมันต่ำสุด โดยการใช้ข้อมูลจากแบบฟอร์มการกรอกข้อมูลพื้นฐาน เพื่อประกอบการจัดวางแผนสาธารณสุข ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ซึ่งรวบรวมข้อมูลประชากรจากทะเบียนราษฎร ข้อมูลอาสาสมัคร ข้อมูลกองทุนและข้อมูลด้านการวางแผนครอบครัว ซึ่งจำแนกการใช้การวางแผนครอบครัวตามวิธีที่ใช้และยังได้ปรึกษาหารือกับสาธารณสุขอำเภอในกรณีที่มีข้อมูลต่างๆ ไม่สมบูรณ์ เมื่อได้ตำบลแล้วจึงเลือกหมู่บ้านตามลักษณะของตำบล คือ ในตำบลที่มีอัตราการทำหมันสูงสุด ก็เลือกหมู่บ้านที่มีอัตราการทำหมันสูงสุด สำหรับรายชื่อตำบลและหมู่บ้านที่ตกเป็นตัวอย่าง มีดังต่อไปนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
1. สงขลา	นาหม่อม (สูง)	เนินพิจิตร (สูง)	เนินพิจิตร (สูง)
		คลองหรั่ง (ต่ำ)	ตันปริง (ต่ำ)
	สะเดา (ต่ำ)	ท่าโพธิ์ (สูง)	โคกเนียนออก (สูง)
		พังลา (ต่ำ)	คลองแงะ (ต่ำ)
2. ตรัง	วังวิเศษ (สูง)	วังมะปรางเหนือ (สูง)	สวนป่า (สูง)
		อ่าวตง (ต่ำ)	หนองชุมแสง (ต่ำ)
	ปะเหลียน (ต่ำ)	แหลมสอม (สูง)	แหลมสอม (สูง)
		ลิพัง (ต่ำ)	คลองแร่ (ต่ำ)
3. สุราษฎร์ธานี	เมือง (สูง)	บางกุ้ง (สูง)	บ้านโพธิ์หวาย (สูง)
		บางโพธิ์ (ต่ำ)	บางโพธิ์ (ต่ำ)
	ชัยบุรี (ต่ำ)	ชัยบุรี (สูง)	สะพานไทร (สูง)
		สองแพรก (ต่ำ)	บ้านปลายคลอง (ต่ำ)
4. กระบี่	อ่าวลึก (สูง)	นาเหนือ (สูง)	บ้านนาเหนือ (สูง)
		คลองหิน (ต่ำ)	บ้านหนองหลุมพอ (ต่ำ)
	คลองท่อม (ต่ำ)	คลองพน (สูง)	บ้านคลองพน (สูง)
		ห้วยน้ำขาว (ต่ำ)	บ้านควนใต้ (ต่ำ)

ขั้นตอนที่ 4

เป็นขั้นตอนสุดท้ายคือ การเลือกสตรีในวัยเจริญพันธุ์ที่กำลังอยู่กับสามี จากรายชื่อที่รวบรวมไว้โดยเจ้าหน้าที่ของสถานีอนามัยตำบล ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งเป็นหมายที่จะเลือกตัวอย่างสตรีจาก 40 ครัวเรือน จากแต่ละหมู่บ้าน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Systematic Sampling ซึ่งควรจะได้ สตรีจาก 640 ครัวเรือน

การวิจัยครั้งนี้สามารถสัมภาษณ์สตรีจาก 563 ครัวเรือนเท่านั้น ทั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์ได้ทั้งสตรีและสามี จำนวน 264 คู่ สัมภาษณ์ได้เฉพาะสตรี (ไม่สามารถสัมภาษณ์สามีได้) จำนวน 218 คน เพราะฉะนั้นจึงสามารถสัมภาษณ์สตรีที่อยู่ในข่ายได้ 482 คน และสัมภาษณ์ได้เฉพาะสามี 81 คน

จากการวิเคราะห์พบว่า มีคู่สมรส 309 คู่ หรือร้อยละ 68.2 กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดอยู่ และในบรรดาผู้ที่คุมกำเนิดอยู่มีร้อยละ 46.3 เลือกใช้การทำหมันและในบรรดาผู้ที่ทำหมันร้อยละ 93.0 เป็น การทำหมันหญิง อีกร้อยละ 7.0 เป็นการทำหมันชาย สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ได้ใช้สตรีที่อยู่ในข่าย จำนวน 482 คน เป็นตัวอย่างในการศึกษาของเขตชนบทในภาคใต้

ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง

โครงการสำรวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้การทำหมันของคู่สมรสในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2530 และโครงการปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้การทำหมันของคู่สมรสในเขตชนบทภาคใต้ พ.ศ. 2531 สัมภาษณ์สตรีที่สมรสและอยู่กินกับสามี อายุ 15-49 ปี และสามี จำนวน 522 คนสำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 563 คนสำหรับในภาคใต้ แต่เป็นสตรีที่อยู่ในข่ายของการวิเคราะห์มีเพียง 499 คนเป็นตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 482 คนเป็นตัวอย่างในภาคใต้ ซึ่งมีรายละเอียดของข้อมูลพื้นฐานของสตรีตัวอย่างแสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ร้อยละของสตรีจำแนกตามลักษณะภูมิหลังทางด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ

	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
อายุของสตรี		
ต่ำกว่า 25 ปี	30.0 (114)	19.3 (93)
25-34 ปี	35.1 (174)	46.3 (223)
35-49 ปี	41.9 (208)	34.4 (166)
รวม	100.0 (496)	100.0 (482)
$\bar{X}$	32.3 ปี	32.1 ปี

ตารางที่ 3 (ต่อ)

	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
อายุของสามี		
ต่ำกว่า 25 ปี	11.5 (57)	9.4 (45)
25-34 ปี	36.6 (181)	39.7 (191)
35 ปีขึ้นไป	51.9 (256)	50.9 (245)
รวม	100.0 (494)	100.0 (481)
$\bar{X}$	36.5 ปี	35.3 ปี
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่		
0 - 2 คน	56.3 (279)	49.2 (237)
3 คนขึ้นไป	43.7 (217)	50.8 (245)
รวม	100.0 (496)	100.0 (482)
จำนวนบุตรที่ต้องการ		
0 - 2 คน	50.4 (248)	36.6 (173)
3 คนขึ้นไป	49.6 (244)	63.4 (300)
รวม	100.0 (492)	100.0 (473)
การศึกษาของสตรี		
ต่ำกว่า ป.4	7.4 (37)	11.0 (53)
ป. 4	75.6 (375)	68.7 (331)
ป. 5 ขึ้นไป	17.0 (84)	20.3 (98)
รวม	100.0 (496)	100.0 (482)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
การศึกษาของสามัญ		
ต่ำกว่า ป.4	4.8 (24)	6.4 (31)
ป. 4	76.2 (378)	67.3 (334)
ป. 5 ขึ้นไป	19.0 (94)	24.3 (117)
รวม	100.0 (496)	100.0 (482)
อาชีพของสตรี		
เกษตรกรรม	90.5 (449)	75.5 (364)
ไม่ใช่เกษตรกรรม	9.5 (47)	24.5 (118)
รวม	100.0 (496)	100.0 (482)
อาชีพของสามัญ		
เกษตรกรรม	86.7 (430)	79.5 (383)
ไม่ใช่เกษตรกรรม	13.3 (66)	20.5 (99)
รวม	100.0 (496)	100.0 (482)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
รายได้ครอบครัว		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	56.0 (276)	7.3 (35)
10,000-29,999 บาท	30.0 (147)	40.3 (194)
30,000-59,999 บาท	9.9 (49)	38.0 (183)
60,000 บาทขึ้นไป	4.1 (21)	14.4 (69)
รวม	100.0 (493)	100.0 (481)

หมายเหตุ ไม่รวมผู้ที่ตอบว่าไม่ทราบและจำอายุไม่ได้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 3 รายในกลุ่มอายุของสตรี การศึกษาของสตรี การศึกษาของสามี อาชีพของสตรีและสามี จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ จำนวน 5 รายในกลุ่มอายุของสามี จำนวน 6 รายในกลุ่มรายได้ของครอบครัว และจำนวน 7 รายในกลุ่มจำนวนบุตรที่ต้องการ ในภาคใต้ ไม่รวมผู้ไม่ทราบ, ไม่ตอบ จำนวน 1 รายในกลุ่มรายได้ครอบครัว และจำนวน 9 รายในกลุ่มจำนวนบุตรที่ต้องการ

อายุ

อายุของสตรีพบว่า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่สตรีจะมีอายุระหว่าง 35-49 ปี ร้อยละ 41.9 รองลงมาร้อยละ 35.1 มีอายุ 25-34 ปี และต่ำสุด คือ ร้อยละ 30 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ส่วนในภาคใต้พบว่าร้อยละสูงสุดคือ ร้อยละ 46.3 เป็นสตรีที่มีอายุ 25-34 ปี รองลงมาร้อยละ 34.4 ปี สตรีมีอายุ 35-49 ปี และต่ำสุดในกลุ่มสตรีอายุต่ำกว่า 25 ปี คือ ร้อยละ 19.3

อายุของสามี พบว่าทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ร้อยละสูงสุด สามีจะมีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป คือร้อยละ 51.9 และร้อยละ 50.9 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ตามลำดับ และรองลงมาคือร้อยละ 36.6 และร้อยละ 39.7 ในกลุ่มสามีอายุ 25-34 ปี

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ และต่ำสุดคือร้อยละ 11.5 และ 9.4 ในกลุ่มสามียอายุต่ำกว่า 25 ปี สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ตามลำดับ

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 56.3 เป็นกลุ่มผู้ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 0-2 คน และร้อยละ 43.7 เป็นกลุ่มผู้ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 3 คนขึ้นไป สำหรับในภาคใต้พบว่าร้อยละ 50.8 เป็นกลุ่มผู้ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 3 คนขึ้นไป และร้อยละ 49.2 เป็นกลุ่มผู้ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 0-2 คน ตามลำดับ

จำนวนบุตรที่ต้องการ

จำนวนบุตรที่ต้องการ พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนบุตรที่ต้องการ 0-2 คนคิดเป็นร้อยละ 50.4 และผู้ที่ต้องการบุตร 3 คนขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 49.6 ตามลำดับ สำหรับในภาคใต้พบว่า ร้อยละ 63.4 เป็นกลุ่มผู้ที่ต้องการบุตร 3 คนขึ้นไป และร้อยละ 36.6 เป็นกลุ่มผู้ที่ต้องการบุตร 0-2 คน

การศึกษา

การศึกษาของสตรี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าร้อยละ 75.6 เป็นสตรีที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และร้อยละ 17.0 เป็นสตรีที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป และต่ำสุดคือร้อยละ 7.4 เป็นสตรีที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 และสำหรับในภาคใต้ก็พบในลักษณะเดียวกันคือ ร้อยละสูงสุดของสตรีคิดเป็นร้อยละ 68.7 เป็นสตรีที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาร้อยละ 20.3 เป็นสตรีที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป และร้อยละ 11.0 เป็นสตรีที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4

การศึกษาของสามี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ร้อยละ 76.2 เป็นสามีที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาร้อยละ 19.0 เป็นสามีมีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป และต่ำสุดในกลุ่มสามีมีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 4.8 สำหรับในภาคใต้ พบว่าร้อยละ 67.3 เป็นกลุ่มสามีมีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 24.3 เป็นกลุ่มสามีมีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป และร้อยละ 6.4 เป็นกลุ่มสามีมีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4

อาชีพ

อาชีพของสตรี พบว่าทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ร้อยละสูงสุดของสตรี เป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 90.5 และร้อยละ 75.5 สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ และสตรีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 9.5 และ 24.5 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ตามลำดับ

อาชีพของสามี ก็พบในลักษณะเดียวกันกับอาชีพของสตรี คือร้อยละสูงสุดเป็นสามีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 86.7 และร้อยละ 79.5 สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ตามลำดับ และกลุ่มสามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 13.3 และร้อยละ 20.5 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้.

รายได้

รายได้ของครอบครัว สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าร้อยละ 56.0 เป็นผู้มียาได้ครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาทต่อปี และร้อยละ 30.0 เป็นผู้มียาได้ครอบครัว 10,000-29,999 บาทต่อปี ร้อยละ 9.9 เป็นผู้มียาได้ครอบครัว 30,000-59,999 บาทต่อปี และร้อยละ 4.1 เป็นผู้มียาได้ครอบครัว 10,000-29,999 บาทต่อปี ส่วนในภาคใต้ พบว่าร้อยละ 40.3 เป็นผู้มียาได้ 10,000-29,999 บาทต่อปี ร้อยละ 38.0 เป็นผู้มียาได้ 30,000-59,999 บาทต่อปี ร้อยละ 14.4 เป็นผู้มียาได้ครอบครัวตั้งแต่ 60,000 บาทต่อปีขึ้นไป และต่ำสุดร้อยละ 7.3 เป็นผู้มียาได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อปีขึ้นไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ร้อยละของสตรีจำแนกตามการเปิดรับสื่อสารมวลชน แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการทำหมัน บุคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย และความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการ

	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
การเปิดรับสื่อสารมวลชน		
อ่านหรือดูหรือฟังทุกวัน	27.4 (134)	29.5 (142)
อ่านหรือดูหรือฟัง เป็นบางวัน	56.2 (275)	52.0 (250)
ไม่เคยอ่านหรือดูหรือฟังเลย	16.4 (80)	18.5 (89)
รวม	100.0 (489)	100.0 (481)
แหล่งข่าวสาร เกี่ยวกับการทำหมัน		
บุคลากรทางการแพทย์	38.1 (188)	49.2 (237)
ญาติ เพื่อน เพื่อนบ้าน	55.8 (275)	41.2 (198)
สื่อสารมวลชน	6.1 (30)	9.6 (46)
รวม	100.0 (493)	100.0 (481)
บุคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย		
บุคลากรทางการแพทย์แผนปัจจุบัน	41.5 (194)	66.4 (306)
บุคลากรทางการแพทย์แผนโบราณ	58.5 (273)	33.6 (155)
รวม	100.0 (467)	100.0 (461)

ศูนย์วิทยุทันตกรรม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 (ต่อ)

	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการ		
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อยกว่า จำนวนบุตรที่ต้องการ	18.8 (94)	27.1 (128)
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เท่ากับ จำนวนบุตรที่ต้องการ	69.3 (346)	63.0 (298)
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มากกว่า จำนวนบุตรที่ต้องการ	11.8 (59)	9.9 (47)
รวม	100.0 (499)	100.0 (473)

หมายเหตุ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่รวมผู้ที่ตอบว่าไม่ทราบ, ไม่ตอบ จำนวน 10 รายในกลุ่มของการเปิดรับสื่อสารมวลชน จำนวน 6 รายในกลุ่มของแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการทำหมัน และจำนวน 32 รายในกลุ่มของบุคคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย ในภาคใต้ ไม่รวมผู้ที่ตอบว่าไม่ทราบ, ไม่ตอบ จำนวน 1 รายในกลุ่มของการเปิดรับสื่อสารมวลชนและกลุ่มของแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการทำหมัน จำนวน 21 รายในกลุ่มของบุคคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย และจำนวน 9 รายในกลุ่มของความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการ

การเปิดรับสื่อสารมวลชน

การเปิดรับสื่อสารมวลชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ร้อยละ 56.2 เป็นผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์หรือดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุเป็นบางวัน และร้อยละ 27.4 เป็นผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์หรือดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุทุกวัน และไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ หรือดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุเลย คิดเป็นร้อยละ 16.4 และในทำนองเดียวกันภาคใต้ก็พบผลเช่นเดียวกันคือ ร้อยละ 52.0 เป็นกลุ่มสตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์หรือดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุเป็นบางวัน และร้อยละ 29.5 เป็นกลุ่มของสตรีที่อ่าน

หนังสือพิมพ์ หรือดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุทุกวัน และร้อยละ 18.5 เป็นกลุ่มของสตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์ หรือดูโทรทัศน์ หรือฟังวิทยุทุกวัน

แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการทำหมัน

แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการทำหมัน พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 55.8 เป็นกลุ่มของสตรีที่ทราบแหล่งข่าวสารการทำหมันจากญาติ เพื่อน เพื่อนบ้าน และร้อยละ 38.1 เป็นกลุ่มของสตรีที่ทราบแหล่งข่าวสารการทำหมันจากบุคลากรทางการแพทย์ และต่ำสุดคือร้อยละ 6.1 เป็นกลุ่มของสตรีที่ทราบแหล่งข่าวสารการทำหมันจากสื่อสารมวลชน สำหรับในภาคใต้พบ ว่าร้อยละ 49.2 เป็นกลุ่มของสตรีที่ทราบแหล่งข่าวสารการทำหมันจากบุคลากรทางการแพทย์ และร้อยละ 41.2 เป็นกลุ่มของสตรีที่ทราบแหล่งข่าวสารการทำหมันจากญาติ เพื่อน เพื่อนบ้าน และร้อยละ 9.6 เป็นกลุ่มของสตรีที่ทราบแหล่งข่าวสารการทำหมันจากสื่อสารมวลชน ตามลำดับ

บุคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย

บุคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยบุคลากรทางการแพทย์แผนโบราณคิด เป็นร้อยละ 58.5 และสตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้าย โดยบุคลากรทางการแพทย์แผนปัจจุบันคิด เป็นร้อยละ 41.5 ส่วนในภาคใต้กลับพบ เป็นตรงกันข้าม คือสตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยบุคลากรทางการแพทย์แผนปัจจุบันคิด เป็นร้อยละ 66.4 และเป็น สตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยบุคลากรทางการแพทย์แผนโบราณคิด เป็นร้อยละ 33.6 ตามลำดับ

ความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการ

ความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตกับจำนวนบุตรที่ต้องการ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละสูงสุด เป็นกลุ่มสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เท่ากับจำนวนที่ต้องการ คิดเป็นร้อยละ 69.3 รองลงมา เป็นกลุ่มของสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อยกว่าจำนวนบุตรที่ต้องการ คิดเป็น ร้อยละ 18.8 และร้อยละ 11.8 เป็นกลุ่มของสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มากกว่าจำนวนบุตรที่ ต้องการ ตามลำดับ สำหรับในภาคใต้ก็พบผลในทางตรงกันคือ พบว่าร้อยละ 63.0 เป็นกลุ่ม ของสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เท่ากับจำนวนบุตรที่ต้องการ และร้อยละ 27.1 เป็นกลุ่มของสตรี ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อยกว่าจำนวนบุตรที่ต้องการ และต่ำสุดคือร้อยละ 9.9 เป็นกลุ่มของสตรี ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มากกว่าจำนวนบุตรที่ต้องการ

ตารางที่ 5 ร้อยละของสตรีจำแนกตามการทำหมันของคู่สมรส ทศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลให้มีบุตรเพียง 2 คน และทศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลให้มีสิ่งจูงใจในการทำหมัน

	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
การทำหมันของคู่สมรส		
ไม่ได้ทำหมัน	62.0 (308)	70.3 (339)
ทำหมัน	38.0 (189)	29.7 (143)
ทำหมันหญิง	81.2 (153)	93.0 (133)
ทำหมันชาย	18.8 (36)	7.0 (10)
รวม	100.0 (189)	100.0 (143)
ทศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลให้บุตร 2 คน		
เห็นด้วย	81.0 (399)	72.7 (346)
ไม่เห็นด้วย	19.0 (93)	27.3 (130)
รวม	100.0 (492)	100.0 (476)
ทศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลให้มีสิ่งจูงใจในการทำหมัน		
ควรมี	70.8 (330)	64.8 (306)
ไม่ควรมี	29.2 (136)	35.2 (166)
รวม	100.0 (466)	100.0 (472)

หมายเหตุ ไม่รวมผู้ที่ตอบว่าไม่ทราบ, ไม่ตอบ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2 รายในกลุ่มการทำหมันของคู่สมรส จำนวน 7 รายในกลุ่มทศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายให้ มีบุตร 2 คน และจำนวน 33 รายในกลุ่มทศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายให้มีสิ่งจูงใจ ในการทำหมัน ในภาคใต้ จำนวน 6 รายในกลุ่มทศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายให้มี บุตร 2 คน และจำนวน 10 รายในกลุ่มทศนคติของสตรีเกี่ยวกับการให้มีสิ่งจูงใจใน การทำหมัน

การทำหมันของคู่สมรส

ในเรื่องการทำหมันของคู่สมรสในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า เป็นคู่สมรสที่ไม่ได้ทำหมันคิดเป็นร้อยละ 62.0 และเป็นคู่สมรสที่ทำหมันแล้วคิดเป็นร้อยละ 38.0 และสำหรับในภาคใต้พบว่าร้อยละ 70.3 เป็นคู่สมรสที่ยังไม่ได้ทำหมัน และร้อยละ 29.7 เป็นคู่สมรสที่ทำหมันแล้ว

ทัศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลให้มีบุตร 2 คน

ทัศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลให้มีบุตร 2 คน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า สตรีที่มีทัศนคติเห็นด้วยกับนโยบายของรัฐบาลให้มีบุตร 2 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0 และมีทัศนคติไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 19.0 และในภาคใต้ก็พบผลเช่นเดียวกัน พบว่าร้อยละ 72.7 เป็นกลุ่มของสตรีที่มีทัศนคติเห็นด้วยกับนโยบายของรัฐบาลให้มีบุตร 2 คน และร้อยละ 27.3 เป็นกลุ่มของสตรีที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วย

ทัศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลให้มีสิ่งจูงใจในการทำหมัน

ทัศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลให้มีสิ่งจูงใจในการทำหมัน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าร้อยละ 70.8 เป็นกลุ่มของสตรีที่มีทัศนคติเห็นว่าควรมีสิ่งจูงใจในการทำหมัน และร้อยละ 29.2 เป็นกลุ่มของสตรีที่มีทัศนคติเห็นว่าไม่ควรมีสิ่งจูงใจในการทำหมัน และในทางองเดียวกันในภาคใต้พบว่า ร้อยละ 64.8 เป็นกลุ่มของสตรีที่มีทัศนคติเห็นว่าควรมีสิ่งจูงใจในการทำหมัน และร้อยละ 35.2 เป็นกลุ่มของสตรีที่มีทัศนคติเห็นว่าไม่ควรมีสิ่งจูงใจในการทำหมัน

วิธีวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยนี้ ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาผลหรืออิทธิพลของตัวแปรอิสระ 1 ตัว ต่อตัวแปรตาม และคุมด้วยความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการ โดยจะเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของตาราง สถิติที่ใช้วัดผลหรืออิทธิพลได้แก่ ร้อยละ และ Gamma

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาว่าตัวแปรอะไรเป็นตัวกำหนดหรือมีอิทธิพลที่สำคัญที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ Multiple Regression